Број 47 У Новом Саду, у суботу 28. фебруара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Изненађење у угарском сабору.

Будимпешта, 26. фебруара 1904.

Изненађење.

У часу, кад су сви очекивали да ће наступити најљућа борба између владине странке и опозиције, и то борба, која неће бити ни мало парламентарна, наступио је нагао и изненадан обрт. Цео сабор је клицао министар-председнику и клицао вођама опозиционих група, и било је стискивања руку. Мало је требало, па да се посланици грле у отвореној саборској седници.

У сабору је текла цела ствар овако. Прво се гласало о предлогу министар председника. Да се његов предлог стави на дневни ред, за то је гласало 238 посланика, против је гласало 107 посланика.

Кад је председник објавио исход гласања, изјавио је министар председник, да повлачи све раније предлоге владине на траг. И тада се подиже изненада Коломан Тали, потпредседник Кошутове странке. (Кошут је болестан и није био на седници). И Тали поче потрешеним гласом говорити, како је сад решено, да се расправља Тисин предлог. А то ће трајати дуго, и ко зна докле. Законски предлог о регрутима скинут је са дневног реда, па шта ће бити са 80.000 резервиста и са њиховим заменицима, који служе данас изнимно у војсци и служиће све дотле, докле се не усвоји законски предлог о регрутима. И шта ће бити са породицама тих несретних људи?

За тим је молио Тали председника да повуче свој предлог натраг ако му опозиција даде гаранције, да неће опструисати против законског предлога о регрутима. Он, Тиси даје ту гаранцију у име Кошутове странке.

На то је устао министар председник и изјавио, да ће пристати на то. За тим се подиже Угрон, Зичи, Сентивањи, те изјавише исто. С тим су све опозицијоне групе изјавиле, да ако министар председник повуче свој предлог, они неће опструисати против законског предлога о регрутима.

За овим је министар-председник изјавио, да повлачи свој предлог о измени саборског пословника. А оне предлоге, које је мало пре повукао, сад их поново поднеси, управ нек се сматра, ко да их није повукао.

И заиста велика радост на све стране...

Шта је било иза завесе?

По себи се разуме, да све ово није дошло случајно, већ да је било договорено и намештено. А ево шта је у ствари.

У Бечу желе да што пре добију регруте и то им је главно. Баш данас има белешка у „Пештанском Лоју“, у којој се износи, да се још у мирно доба морају учинити неке припреме за мобилизацију. То се понавља сваке године па и ове. Но види се из целе белешке, да се ове године нешто више чини но до сад. „Пештански Лојд“ вели, да ово није мобилизација, кад дође до мобилизације, онда ће бити са свим других наредаба и то се неће тајити. Но „меродавни кругови не држе, да ће за сад доћи до мобилизације“.

Не држе за сад, али свакојако држе, да се стање може сваки час променути. И зато у Бечу траже регруте у првој линији.

Министар-председник Тиса је у првом реду видео то, да с овим сабором не може радити. С тога је удесио, да дође прво до промене саборског пословника и до нових избора.

Кад је био последњи пут у Бечу, то му се није примило, није бар одобрило. И он је према томе попустио Бечу.

Није му било тешко да удеси са Фрањом Кошутом, који је одавна „свијо шију“. Отуда је после изишао предлог Талијев Тим је предлогом изненађена и сама Кошутова странка (бар већи део њен) — а изненађене су и остале опозиционе странке.

После оног говора Талијевог, а за њим Тисиним, нису смели ни Угрон, ни Зичи, ни Сентивањи, да одбију тај предлог, а узму пред народом одговорност — да су они криви што се резервисте не враћају породицама.

Министар-председник Тиса променуо је политику по жељи Беча. А са Кошутом у свези изненадио је остале опозиционе странке. — Ето, то је било иза завесе.

Садање стање.

За овај мах тиче се само регрута. Кад се то сврши, опозиција може да опструира и даље. На то се не односи уговор, који је склопљен јавно у сабору. После свршеног законског предлога о регрутима има сваки одрешене руке.

Овим још не би престало ванзаконско стање. Да оно престане морао би сабор усвојити буџет или бар индемнитет.

Владина странка се нада, да ће се сад наћи начина и за оно друго, само кад је почело. А уздају се и у Кошута. Опозиција опет држи, да без концесија и забадава неће прекинути опструкцију, јер сматра, да је и ово данашње повлачење Тисиног предлога био порав по њега.

Јасно је, да данас није победио министар-председник. Али није победила ни опозиција. Победио је и опет — Беч.

»Безусловна благонаклоност мађарске владе.«

(Посвећено безусловним денунцијантима око „Новог Србобрана“ и „Браника“.)

I.

Одмах после мајског сабора, почела су оба либерална уредништва либералне и самосталне странке чешће да спомињу „високу безусловну благонаклоност мађарске владе“ према странци радикалној Спомињало се то најпре спорадично, ретко. Спомињало најпре у дописима и у вестима па затим и у чланцима. Но током времена спомињања та све су већма учестала и добијала све конкретнију, све оштрију форму. У почетку је то изгледало као израз срдите немоћи и излив уздржаног беса. Но ускоро је било свима јасно, да та понављања „о безусловној благонаклоности мађарске владе имају дубљег значаја, да су израз огромне мржње према странци радикалној и да у њима има стална злотворска система.

Клин је почео да избија кроз врећу и намера је била све јаснија и очигледнија, да се овим силним систематским понављањем хтела наћи она архимедова тачка, са које би — приликом идућих автономних избора — странку радикалну покушали бацити у ваздух, дискредитујући је код народа као странку кука-

ПОДЛИСТАК.

ЈЕДНО ПРЕЗИМЕ.

— А. П. Чехов. —

Заболео зуб господина Булчева, умировљеног генерала. Пробао је све могуће домаће лекове: држао је на њему ракију, коњак, прах од дувана, опијум, терпентин, петролеум, мазао је лице јодом, у уво метао вату замочену у шпиритус, али све то ништа не поможе, мало што није повратио.

Дозове доктора. Овај прочепрка мало по зубу, препише кинин и, разуме се, не поможе ништа. Напослетку је предлагао да се зуб извади, али генерал не да ни прозборити о том. Укућани нису друго ништа ни радили, него тражили лекове. Генералица, деца, чељад, па и Петка, мајушна дадиља, препоручиваше лекове против зубобоље. Тако око подне дође и Иван Евсејић, економ генералов, и кад је чуо, да генерала боле зуб, препоручи да се обаје.

— У моме селу, господине, тако пре десетак година био неки писар, који је особито умео да обаје зуб кад боле. Само се окрене прозору нешто промрмља, за тим пљуне и бол као да си руком однео. Заиста чудновато!

— Где је тај човек сад? — Запита генерал.

— Мислим сад живи у Саратову код пунице. Чујем да сад само од лечења зубобоље живи. Саратовљане лечи у стану свем, али ако му ко са стране телеграфише, оде и тамо. Носе га на далеко да лечи зубобољу. Да му ваша милост, телеграфише, дошао би с драге воље.

— Ех, глупост! Варалица каква!

— Покушајте милостиви господине. Верујте ми, да га не би препоручивао, да нисам сигуран.

— Зови га Аљоша! — Молила га је генералица. — Видиш, ти не верујеш у бајање, а ја сам се сама уверила, да има у њему много истине. Покушај, молим те, неће ти бити од штете!

— Па добро — рече напослетку генерал — не марим већ, ма и самом ђаволу телеграписао. Ух... ух!.. Ала ме боле... Ух!.. Где станује тај твој човек? Како му је име?..

Генерал седе за сто и узе перо.

— А, — рече економ — тог познаје свако дете у Саратову. Село пишите на Господина Јакова Василића... Василића... Василића...

— Но!..

— Василић... Јаков Василић.

— Е, ђаво те однео, како му је породично име?

— По... по... породично име сам заборавио! Али како га оно зову?.. Та мало пре ми је било на уму...

Иван Евсејић се дубоко замислио загледао у гредицу, мичући уснама. Генерал и генералица нестрпљиво очекиваху презиме.

— Сад, сад! — тешио их Иван Евсејић — Василић... Јаков Василић... Бадава, заборавио сам!.. Ух, ух, заборавити тако просто презиме!.. А знам да има у њему нешто од коња, нешто коњско... Чекајте само ваша екселенција... Ваљда... Кобилин!... ...Није! Није Кобилин... него Ждребчев... Јест, јест Ждребчев ... Али неће бити... Није!... Незнам господару! А знам да је неко коњско презиме, али које... не могу да се сетим..

— Нек те ђаво носи! — Викну бесно измучени генерал — шта ми долазиш са саветима, кад незнаш ништа!

Иван Евсејић се извуче полагано напоље из собе, а генерал наслонивши длан уз образ, поче трчати по соби као смушен.

Мора да га је сиромака јако болело.

Дотле Иван Евсејић оде у врт и гледајући у земљу поче размишљати о презимену саратовског писара:

— Ждрепчиков... Ждребовски... Ждребенко... Није, није ни једно!... Лошадински*)... Лошадевић... Ждреб... Коб... Не знам, све бадава!

*) Лошадь = коњ.

вичку, пузавачку, мађаронску и издајничку.

Ваљало је најпре, полако и истија, силним тим сумњичењима подрити поверење народа у странку радикалну, па онда „лађу странке радикалне“ напасти „торпедима мађарске адресе и безусловне благонаклоности мађарске владе“.

Питао сам, једном приликом, једног угледног члана странке самосталне: За што нас толико боцкају иглицама? За што нас једном не нападну љуто, оштро и отворено? Зашто нам јавно не испишу све грехе, погрешке и издаје ако има каквих? Зашто нам отвореном борбом и набрајањем нашег Sündenregistr а не даду прилике, да се или јавно оперемо, или да се обрукамо и сатремо? Питао сам шта хоће већ са тим вечитим понављањем о благонаклоности и мађарској адреси? За што већ једном не изађу с фарбом на среду и не нападну нас својим Круповим топовима, него нас вечито боцкају иглицама сумњичења?

„Биће и тога у своје време“ одговорио ми је г. самосталац

Упамтите добро те речи: „у своје време“ јер оне су врло значајне. Мени је бар тада пукло пред очима. Сину ми као муња кроз главу, да то „у своје време“ треба да значи: биће пред изборе.

Када се распишу избори за сабор, тада треба извести сав арсенал убојних обеда и завијених и отворених клевета пред фронт радикалски и на очи народу тада тек осути те картаче мађарске адресе и безусловне наклоности мађарске владе на странку радикалну. Добро су рачунали таким гадним клеветама нападнута странка радикална, требала би се тек тада на самим изборима бранити, да није мађаронска, да није издајничка. Док би народ дошао к себи и увидео ту ужасну неправедну обеду странке радикалне, избор би прошао, а радикална странка би десеткована изашла из борбе изборне. Требало је — по примеру јапанском — изненада извести тај Husarenstück. Требало је изненадним нападајем збунити и народ и радикалну странку и, користећи се том општом забуном, задобити на том изборном мегдану победу над радикалима.

То је био план удружене браће либерално-самосталне.

И ако је план тај веома гадан а и скроз непоштен, зли би могао бити веома пробитачан. Са гледишта поштене борбе, био би то план необично ружан и скроз нечастан. Но са гледишта тактичко-стратегијског био би заиста мудар.

Врло нас је жао, господо противници, што смо, провидивши опаку намеру наших антирадикала, покварили вам ваше архимедове кругове, покварили вам радост на очекиван успех тога „женијалног“ плана, те изазвавши борбу изазвали тиме неописани јед и невиђени бес против себе.

Но извините нас. Наше је уверење, да сва спорна питања треба за времена — а то ће рећи далеко пре избора — пред народ изнети. Наше је убеђење, да све што имамо једно другом да речемо, па било то ружно, а било то лепо, треба да изнесемо пред народ што пре. На очи његове треба за времена да поделимо частан мегдан, те тиме дамо прилике народу, да за времена буде на чисто с тиме, ко лаже, а ко ли говори истину? Ко му је пријатељ, а ко му непријатељ? Ко ли је јунак, а ко кукавица? Ко поштен, частан борац, а ко ли издајица и клеветник?

Најтврђе је наше уверење, да све то ваља за рана и за времена на чисто извести, те дати прилике народу, да саслушавши и видевши све, може мирно и сталожено да себи јасну слику створи о томе, кога да помогне на изборима, а кога да презре и обори?

Није нас на ову новинарску борбу навела обест, нити зла намера, него љубав према народу и жеља, да се народ консолидује, и то за времена, а далеко — пре избора.

Противници метода јапанског, хоћемо да избегнемо и погрешке руске, те недамо, да се народ ненадним нападајима вара и одводи — за Голош планину.

Ненад.

После неког времена позове генерал поново себи:

— Но, јеси ли се сетио?

— Нисам, милостиви господине.

— Да није Коњавски? А?

Иван Евсејић се чешаше невољно по глави и смагао с рамени.

По кући се није ништа друго радило, него се нагађала презимена, која су у свези с коњем. Спомињала се ту и грива, потковица, седло, амови, уздице, улар, једном речи све што је у свези са коњем.

Сваки је комбинирао и у кујни и у чељадској соби, у врту, у штали, једном речи цела се кућа дала на нагађање презимена, а сирома генерал да полуди од бола. Осим тога, чим ко изнађе какво презиме, а он трч генералу, и то га је тако учинило нервозним, да је већ хтео да пуца.

Али све бадава, нико да пронађе право презиме.

Генерал целу ноћ није ока свео и ујутру је тако био изнурен, да није могао ни да јечи. Нешто се мора учинити, даље се овако не може. Бол се већ није могао издржати.

Већ у пет сати ујутру обуче се генерал и оде сам доктору.

— Но, немарим! Нека га враг носи! Вуците напоље овај несретни зуб! — рече доктору.

Доктор лати свој алат и за тренут ока, а зуб напољу, а бол као руком да си однео. Генерал оде кући и леже на диван, и заспи као заклан. У кући није знао о овом нико ништа

Могло је бити девети сати у кући су сви ишли на прстима, да непробуде болесника. Иван Евсејић стајаше доле у врту и још непрестано нагађаше име оног писара.

Уједанпут опази пред собом комшију, апотекара, који је искао у зајам једно две мерице овса, зоби.

Иван Евсејевић гледаше забленуто у апотекара, и уједанпут ни да би речи рекао, поскочи као коза и одјури према кући.

— Ту је, ту је, милостиви господине! — викао је још из далека, и то тако да би и мисирске мумије поразбудио из њиховог хиљадугодишњег сна и јурну управо генералу:

— Овсов се зове, милостиви господине! Јаков Василић Овсов! О Бог да прости апотекара заједно са овсом, зобљу.

... Изволте само телеграфисати на Јакова Василић Овсова!

— На, — рече пробуђени ђенерал, машивши се џепа. — Можеш му, ако хоћеш одмах и зуб послати!... Магарче!...

Превео: —ла

Ослобођење руског сељака и руска штампа.

Петроград, 19. фебруара.

Данашњи је дан — дан ослобођења ратара, сељака, паора од спахија. Пре 43 године они су били још робови, спахија могао их је још продавати. 23 милиона беху ослобођени, и ако су душмани плашили цара и великаше, ратарском буном, *само да остану ратари* и даље робови, да се не потпише манифест ослобођења. А данас има других „родољуба и домољуба“, који друго тврде, на пример, ако би се Русији дао устав, она би се распала. То мњење заступају скоро сви садашњи словенофили, још више крајни конзерватори и назадњаци. Да видим, шта пишу данас петроградске новине о томе. По перју се тице познају.

„Новое Время“ — заборавило је тај дан. Чудновато! „Петербургскій Листокъ“ т. ј. „Петроградски Листић“ — који обично не читам, изненади нас дивним уводним чланком о цару-ослободиоцу, који је и јужне Словене ослободио.

Биле су погрешке, вели, у трактатима, али све се то може исправити. Тако звани листић велик је скоро као и „Новое Время“ а чита га нижи сталеж и имаће више од 50 000 претплатника. Ипак се рачуна у ситну пресу. Трговци га радо читају. Није у чивутским рукама.

Налик на њега је „Петербургская Газета“. И она има отприлике толико претплатника, и она је у руским рукама. Обадва уредника имају лепе куће. И она је заборавила тај велики дан.

Либералне „Новости“ Евреја Нотовића. доносе китњасти чланчић г. Ваљевског, где му је главна реч „препорођај“... 19. фебруар му је не само празник, већ символ, критерија будућности. „Како ће испасти у будуће, не зна се и проблематично је. Бива да живот иде странпутицом по кадкад, али то не може бити решавајуће“.

„Русј“ сина Суворина, који се рачуна да је либералнији од „Новог Времена“, пише о „Великој Годишњици“: „Тек после ослобођења постоји „народ“ у правом смислу, „грађани“, осећајући своја права и обвезе. Пређашњи строј могао је разрушити јединство. Нова историја руска почиње од 19. фебруара. У питању словенском „Новина“ је добра. Чивуте више брани нег што куди и ако је у руским рукама.

Домећем свуда Чивуте, пошто су они сила, и то сила јака, не само у Русији, тако јака, да писци и новине морају имати особиту храброст, ако хоће отворено да их критикују. А народ је мали... Г. Мењшиков кључне пре неки дан Чивуте, одма се диже против њега, не само „Новости“, већ и Амфитеатров и „Руси“. Тако зване „Биржившыя Вѣдомости“ угарског Еврејина Пропера, сад богатог човека и руског либералног патриоте, доноси на првом месту два лепа чланка. Хвали војничку добит руску, хвали цара ослободиоца, не крије опасност која стоји иза леђа јапанских. Други чланак допуњује што тражисмо бар у неколико. Признаје, да смо се логично развијали. У место лепог здања сад имамо салаше, чатрље . . . и т. д.

„Новина“ нема грађанске храбрости да рекне колико толико што мисли. То би ми крстили „јевтиним либерализмом“. „Новина“ је страшно распрострањена, више од Комаровског „Свѣта“, који има око 100.000 претплатника. „Б В.“ добијају од јеврејских банкира обвезно сваке године за објаве 15.000 рубаља.

„Свѣтъ“, познатог доглавника Чернајева, Комарова, бори се за прост руски народ. Такођер „Знамь“ (Застава) Крушевана коју су Чивути извикали, зато што пише против Чивута, он најжешћи јудофоб, једно време није могао артије за новине да добије, јер су Чивути бојкотовали руске трговце. Нове новине „Слово“ т. ј. ријеч пропратио 19. фебр. лепо, а иначе лепо пише о Словенима, радујући се одзиву словенском. Руси су до последњег времена тако оладнили били према Словенима, да се сад чисто чудимо словенским осећајима.

Сад баш дочусмо, да је новина „Знамь“ престала излазити. Чим новина јавно излази против Чивута, то је доказ да неће дуго живети. Једино „Ново Време“ — држи се. Други обилазе чивутско питање, или тек по кад-кад жицну избрани народ. Понајлепше пише лист књаза Ухтомског „Петр Вједомости“. „Сад пред Русијом стоји друга, не мање важна задаћа: кренути се даље по путу слободе.

У другом чланку 19. фебр. назива „светлим празником нашег грађанског живота ми знамо да у Шведској сељак троши годишње 33 пудова хлеба, а руски само 19. У Немачкој 98% знају читати и писати, код нас само 16. У Америци троше на народну просвету 3% од главе, код нас 8 копјејки. Браћа наша боре се на далеком истоку. И ми, ми сви морамо тако исто бити јунаци у великој, бескрвној мирној борби за будућност“.

Пре неколико недеља још грмили су сви против Енглеза и за Индију. Сад нећете више чути ни једног. По том би изгледало, озбиљнога неће ништа бити против Индије, а о[illegible] на Балкану, нек гледају како ће изаћ[illegible] на крај без Русије.

Русија се мора много бринути за све, што се тиче даљнег истока, није то нужно Србину. Коначни завршетак не може тако скоро доћи и интресирати се сваком гранатом, сваком раном, то је скоро то исто, као стојати и гледати крвави двобој, а можда још горе и — неморалније. Стојати, гледати, не помагати а читати и бројати ране, заиста није нам по ћефу. Вратити се свом озбиљном раду, а погледајте по чешће у облаке који се вију над Савом и Балканом.

Студенти петроградски хтедоше одржати састанак у намери одредити колико се треба жртвовати за рањенике и у опште за рат.

Виша власт рекла је одбору, да им дозвољава сакупити се, али само онима, који добију цедуљу, некима ће се ускратити права учествовати, а то су они, који су забележени као „неблагонадежни“. Још се не зна, дал је ђачки одбор примио ту одлуку. Као што споменух, против Енглеске мора престати агитација, такође остаје дални исток као главно.

Неки тврде, да ће се рат отећи до октобра, а неки чак 2 године. Пре априла неће ништа озбиљног бити. Ко зна, да неће Русија оставити Јапанце у Кореји у миру, а да ће зато опет одсећи једно лепо и велико парче около оцеана од Кинеза.

Један московски богаташ, старац Б. предложио је цару и држави „на текући рачун 60 милијуна рубаља. Одговор је добио, да држави није нужно, бар за сад — не. 60 мил. — не жртвује, а даје тако рећи на зајам, на време. То предлаже један човек.

Текелин.

Нови Сад, 27. фебруара.

Словени и Немци у Аустрији. Борба између Словена и Немаца у Аустрији бива све огорченија.

Министар-председник Кербер стао је отворено уз Немце. Неће да се упусти у решавање народносног питања, него хоће пре тога да се реше „журније ствари“. Чеси и Словени заступају гледиште, да се прво морају решити народна питања, иначе нема напретка.

Кад је отворен сабор, знало се да ће Младочеси опструисати, но од тог доба дошли су догађаји у Прагу, а сад и догађаји у Бечу. То је јако заоштрило ствар, тим више, што је Кербер и у тој ствари сасвим стао уз Немце.

У Прагу су сваки дан демонстрације. Изазвали су их немачки ђаци са универзитета, који се шетају по најживљим улицама, у гомилама у својим „буршовским“ капама и тробојницама. Њихово изазивачко понашање довело их је у сукоб са чешким ђацима и са становништвом. Од кад се умешала полиција па и војска у корист Немаца, сваки дан је све горе, јер су духови успаљени.

Ректор немачког универзитета у Прагу распаљивао је ђаке, а у то се умешао без невоље и ректор бечког универзитета, који је вређао чешки народ. То је изазвало читаву дебату у сабору, а успалило и чешке ђаке на бечком универзитету.

Чешки ђаци скупили су се јуче у универзитетској дворани, да предаду протест ректору универзитета Но умешали су се и немачки ђаци, те је дошло до туче. Ректорат је изјавио, да до даље наредбе неће бити предавања.

Занимљиво је још ово. Немачки ђаци у Бечу и у Прагу завршују своје немачке демонстрације увек са песмом: „Wacht am Rhein“ и тиме изјављују своје симпатије Немачкој.

У аустријском сабору тече даље опструкција. Немачки посланици довикују Чесима: Убите стрводере! Подајте сваком капслу са сирициком! А богме и чешки посланици им не остају дужни. Такав је положај у Аустрији!

Политички преглед.

Реформе у Старој Србији и Македонији Како из Солуна јављају, цивилни агенти Русије и Аустро-Угарске Демерић и Милер разболели су се од напорна посла и узеће одсуство те за најкраће време ће отићи да се опораве. Њих ће заменути њихови заменици. По свему би рекли да су саме реформе далеко болесније од њених извршитеља, те ће и у остварењу њихову наступити велики одмор.

Руско-јапански рат.

Јапански је сабор на окупу и треба да изгласа, да се порез због рата удвостручи. Но осим тога, треба да изгласа да Јапан потражи зајма. Истина, веле званични јапански извештаји, Јапан има доста новца да и без зајма рат доврши, али јапанска влада мисли, да је боље сад потражити зајма те се осигурати за сваки случај, него касније, кад се увиди да се зајам по сваку цену изгласати мора. И да би се порез удвостручио и да би се зајму створио леп изглед и пијаца морају се створити и објавити знатни јапански успеси. Отуд ћор бомбардовање Владивостока, отуд за тим бомбардовање Порт-Артура и потпуно уништење „Ретвизана“, а отуд и уништење руске владивосточке флоте. И док се ово све испоставило као лажно, Јапан не мирује. Сви неповољни извештачи уклоњени су, цензура се најстрожије води, Енглези и Американци су им на руци и сад се лаже, Бого, до миле воље.

Док још није продрла истина о лажним успесима на мору, већ се громогласно труби о великим и сјајним успесима на суву. Отуд ненадна вест да су Јапанци као оно из ведра неба пали на полуострво Лиаотунг, продрли у Мандурију, дошли с оне стране реке Јале, заишли руским позицијама иза леђа, дошло већ до борбе између њих и Руса, и они Русе потукли. Јапанци су заузели и Санванг ченг, а потукли и одбацили Русе до кланца Токунгринга. Удаљени су само 70 миља од Ниучванга Тим успесима од једном су уништили цело руско утврђење на Јали, дошли им иза леђа и цела руска војска од 35.000 војника у највећој је опасности. Осим тога заишли су Порт-Артуру иза леђа, а прете и жељезничкој вези Е, па може ли већ бити ненаднијег и већег успеха. — И кад ствар овако стоји, зашто да сабор јапански не изгласа да се порез удвостручи и зашто да се свако не отима да Јапану даде зајма, и то повољна зајма. Прво ће јапанска влада овим својим измишљотинама и постићи, но друго тешко.

Но да се оставимо ових измишљотина и да разгледамо, чега има у ствари новог на бојишту. Вест, да је страдала јака владивосточка флота лажна је Исто тако је лаж, да је Порт-Артур при новијем нападају страдао јако и да је „Ретвизан“ уништен. На против „Ретвизан“, који је стајао на улазу пристаништа оправљен је толико, да ће за дан два опет у борбу. — Нови заповедник порт-артурске флоте Макаров, стигао је у Порт-Артур и на броду „Ашколду“ истакао је своју заставу.

Сутра, у суботу, креће се главни заповедник руске војске у Азији, Куропаткин на бојно поље. Стићи ће најдуже за десет до дванаест дана у Карбин, главни логор руске војске. Тада ће, мисли се, настати и живље кретање руске војске.

У последње време су престале вести о том, како између Јапанаца и Корејанаца влада непријатељство и долази до сукоба. Тек што је затворен председник корејанског трговачког удружења, што је тобож био помешан у завери против јапанског министра (кад је динамит убачен у зграду), јављају сад из Сеула, да је јапанска полиција у Чемулпу затворила једног шура корејанског наследника престола баш оног часа, кад се хтео да укрца на један брод за Шангхај. Код њега су нађени врло важни списи и јапанска влада слути, да корејански двор кује завере са Русијом. Ето први плодови јапанско-корејанскога уговора. И руски извештаји потврђују, да између корејанског народа и Јапанаца влада непријатељство.

Новије вести су ово:

Одликован заповедник „Варјага“.

Из Петрограда јављају да је цар досадањег заповедника крстарице „Варјага“, капетана Будријева, именовао крилним ађутантом. А официре и војнике „Корејца“ и „Варјага“ одликовао орденом св. Ђурђа. Уједно је цар решио, да за успомену на јуначку борбу ова два брода из свог иметка сагради нове убојне бродове, који ће носити та имена.

За руску флоту.

Одбор, који се саставио у Петрограду да купи прилоге за умножење руске флоте, прикупио је до сад 18 милиона рубаља. У бродарским радионицама грозничаво се оружају бродови.

Јапански зајам.

Из Токија јављају, Јапан премишља, да ли је саветно да одмах потражи зајам у Америци или Европи. И ако су многи јапански државници и финансијери против тога, јер Јапан може довршити рат, а да и не прави зајма, но ипак многи држе, да је боље сад склопити зајам него у могућој кризи покушати, кад новац буде преко потребан

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. марта отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец март обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Владика Богдановић и — Руси.

И Французи и Немци, а наравно сви Словени надају се и желе да Русија победи у рату против Јапана, само српски попа у Пешти, Димитријевић, прота Недељковић и владика Богдановић не. Т. ј. она прва двојица неће да служе, а владика не дозвољава молепствије за православне Русе у православној српској цркви пештанској! Омладина српска је јавно изразила своје негодовање владици пред црквом — али га зато, па и Димитријевића и проту хвале све мађарске новине. Благо њима, а благо и нама — с њима!

Оставина Велимира Тодоровића.

Тајник краља Александра, др. Милош Петронијевић, који је оптужен да је утајио из оставине великог српског добротвора, Велимира Тодоровића, до 59 хиљада динара (круна), осуђен је прекјуче у Београду на 2 године робије и још две године губитка грађанске части. На суду није могао да докаже исправност рачуна, о чему је толико писано, па се чак нашло и страних, политичких листова, да га представе као политичког мученика!

Петроградски одговор Прагу.

Главни град краљевине Чешке, Праг, изразио је своју жељу, да Руси победе Јапанце и послао телеграм петроградској општини, и на тај телеграм добио је овај одговор: „Петроградска дума (општинско представништво) закључила је једногласно, да представништву краљевског главног земаљског града Прага, једногласно изрази своју искрену благодарност на искреним жељама братског, чешког народа приликом рата, у који је Русија загазила против своје воље и против мирољубивости свога цара.“

Благо Словенцима!

Љубљански католички архиепископ Јеглић, (који се прославио у своје време као десна рука сарајевског арцибискупа Штадлера у католичењу и похрваћивању), како јавља клерикални „Словенски Народ“, обратио се на бечко министарство с молбом, да му се дозволи, да узајми још 150 хиљада круна и да се та свота интабулира на црквено добро Обербург код Цеља, поред већ 400 хиљада круна, коју је своту пре године дана узајмио од једне бечке банке. Те суме треба да послуже његовим клерикалним заводима у св. Виду (код Љубљане). Дуг би му износио 600 хиљада круна, а интерес од 30 хиљада круна плаћао би се из нових црквених прореза, који хоће да уведе!!

Значајна седница.
Управе Српске Банке.

Читамо у »Привреднику.« »Ово дана одржана је најглавнија годишња седница управног одбора Српске Банке, на које седнице се и ванњски чланови управе окупљају, јер се том приликом сав рад целе године претреса. Сви банчини послови напредовали су и прошле године; данас рукује Банка већ са управним имањем од преко 16 милијуна круна, а поред ње развија се — као што је познато — по разним српским местима исто тако успешно још преко 60 чисто српских новчаних завода, који у суми са близу 50 милијуна круна српског имања рукују. Осим тога разграњава се већ близу 200 српских земљорадничких задруга на све стране Српства, а сви ти послови ће — може се рећи — тек сад право напредовати и развијати се како треба, јер сад је тек Србин разумео и осетио да се може и да се мора.

А да би сви ти послови око Савеза наших земљорадничких задруга, око »Привредника,« Српског Привредног Друштва и тако даље још боље напредовали и учврстили се, то је Управа Српске Банке горњим установама 28 000 круна поклонила, а са наменом, да се тим удари темељ, пензијоном фонду за чиновништво речених српских привредних установа. — Српска народна пословица вели: Весело срце кудељу преде, али ми смо досад наше народне раденике, од којих се највише очекивало и захтевало, као што су н. пр. учитељи, свештеници и тако даље необезбеђене остављали.

Љубљана за Русе.

У љубљанском варошком представништву предложио је др. Кушар да се изразе најискреније жеље Русији за успех и напредак у њеном рату, јер у јакој Русији види он једину обрану Словенству против опасности од Немштине. Предлог је примљен једногласно.

Штрајк у Будимпешти.

Преговори између кројачких радника и њихових мајстора нису дошли ни до каква успеха. У недељу ће кројачки радници одржати велики збор, на коме ће се решити, да се и даље штрајкује. И браварски, ципеларски па и дунђерски радници штрајкују. 68 дунђера (мајстора) усвојили су већ радничке услове, и сва је прилика да ће њихов штрајк престати.

Погреб грофа Валдерсе.

Маршал немачке војске, Валдерсе, сахрањен је с највећом помпом. Био је васпитач данашњем немачком цару и био је заповедник целе европске војске у последњем кинеском рату. Међу венцима било је и од неколико владара. Међу пратњом био је и шеф аустро-угарског ђенералног штаба, барон Бек.

Сретан им пут!

Одавно се са извесним планом насељавају Немци и други страни елементи у чисто српске крајеве, да српске крајеве прореде, не би ли им дали немачки или им бар донекле покварили чисто српски карактер. — Како из Земуна јављају, у прошлу суботу се одселило из Земуна њих до 50 душа — а спремају се на сеобу још њих до стотине. Бадава, само Србин поштује и воле ову земљу, за коју је крв своју пролио и коју је залио својим знојем. А други?.. Трбувом за крувом!.

Издржљивост.

Десет српских официра потпоручика XIX пешад. пука, решише да издрже пробу даљњег пешачења, крену се из Крагујевца а из круга своје касарне 16 т. м. у 6 часова ујутру за Рашку и натраг. — Овај простор од преко 350 километара прешли су за 7 дана, вратили се у Крагујевац 22. т. м. у 8. часова и 58 минута, сви здрави и весели, прелазећи дневно преко 50 километара.

Кобни бројеви.

Званични статистички подаци износе нам у бројевима кретању људства Угарске, у ужем и ширем смислу у месецу јануару 1904. год. По томе месеца јануара рођено је 61.856 деце живе а умрло је 44 804. Прираштај би био 16.592. Јануар месец ове године показује повољни успех од јануара месеца прошле године са 6700. — Бракова је склопљено 19.118 и то 16.226 у ужој Угарској и 2892 у кр. Хрватској и Славонији. Прошле године истог месеца било је 1000 бракова мање. Највише је бракова склопљено у крајевима с оне стране Дунава а најмање у Ердељу. — Од склопљених бракова у ужој Угарској било је 1496 помешаних, а у кр. Хрватској и Славонији 39. — У ужој Угарској издано је 7208 путних листова више, него у прошлом месецу, а за 1068 мање но јануара лањске године. У листовима тим заведено је још 559 сапутника. Највише путних исправа издано је у жупанијама: Брашовској, абаујторњанској, фогарашкој, сепешкој, чинској, земплинској и сабашкој, од вароши пак Будимпешти, Сегедину, Вршцу, Араду, Панчеву и Пожуну. За Америку је издано највише 2966 за Европу у опште 2433, а за Румунију посебце 2327.

Српска Књижевна Задруга.

Повереници и чланови, који за ово XII. коло нису послали улоге — умољавају се, да то учине чим пре, јер за који дан започиње експедиција XII. кола и разашиљаће се оним редом, како је новац стизао.

Насљедство од 180 милијуна круна.

Никола Рајнхард, из Арада, отишао је пре много година из Угарске и лутајући по свету станио се у Калкути (главном месту енглеске Индије.) Ту је стекао силан иметак. Сад јавља аустро-угарски конзулат оданде, да је иметак пописан, његова величина судски опредељена и позива сретне насљеднике, да дођу и приме.

Колера.

У Багдаду (у Малој Азији), појавила се колера. Од њих шест што се разболеше, троје је већ помрло.

Трговина с девојкама.

Овој срамној трговини никако да се стане на пут и ако се већ са свију страна виче, тражи па чак и обећава помоћ. Чак су и чивутски рабинери држали — у ту циљ, да се тој трговини стане на пут — своје конгресе у Хамбургу, али, и ако се „трговци“ мало и притаје, опет се с времена на време појаве. Тако је било за време париске изложбе, тако се и сад појављују неки агенти, што набављају девојке и обећавају им службу и сигурну зараду, на америчанској изложби у Сент-Лују; имена их, које се дају варати и иду да пропадну, да окончају јадни свој живот у беди, невољи и срамоти — далеко од рода, пријатеља и отаџбине! Ето прилике женским добротворним задругама, да сузбијају речи и делом ту трговину, да дају и налазе зараде тој сиротињи, па да учине и задужбину и својој души ухвате места!

Бели људи против Црнаца.

И ако је ропство у Северној Америци укинуто, ипак се бели људи сматрају као „племенитија“ раса. Црнац не сме ни да се појави у каванама и локалима где се налазе и задржавају бели, а ако се ма и најмање о што огреши, буде „линчован“ (т. ј. убије га светина на улици, без суда). Тако су пре неки дан оптужили у вароши Шпрингфилду, у државици Охијо, неког Црнца, да је убио белу жену. Народ се узбунио и Црнца је линчовао. До две хиљаде белих људи, оружаних револверима, нагрнуло је на црначко оделење вароши. Носили су буктиње и попалили су куће. И полиција и војска имала је доста муке и кубуре, док их није умирила.

Потоп у Америци.

У много држава (саставних делова Сједињених Држава), излила се вода, потопила и починила силне штете, нарочито у Пенсилванији. У Харисбургу и Вилкесбару је врло озбиљно, заустављен је чак и жељезнички саобраћај. Више Ђуприја је разнето а силна вода се излила и засула многе мајдане. Силан ја свет остао без крова.

Срасли близанци.

У једном месту у боршодској жупанији, родиле се две девојчице — близњакиње, срасле. Родитељи су их однели у Мишколц, али лекар, др. Сингер, није хтео да их растави, јер се бојао, да би операција била за њих смртоносна. Деца су потпуно здрава.

Глад у Шпанији.

По целој Шпанији — како из Мадрида јављају — овладала је глад, јер се врло много извози жита, а жито се нагло почело да продаје, јер је поскупио златан (односно пао сребрни а нарочито папирни) новац. У Валадолиду се скупише радници под црним заставама и захтевали су рада и хлеба — бацали су камење на куће. Полиција и жандармерија је пуцала, много особа је рањено. Власт се боји, да ће се нереди поновити. — У Барцелони су чак неки раздерали шпањолску државну заставу. — На много места у целој држави осећа се врење и међу народом несносно стање.

Брзојави „Застави“.

Стигли 27. фебруара.

Руско-јапански рат.

Порт-Артур. У вече се појавила јапанска флота пред Порт-Артуром. Топови са тврђава просипали ватру на њу 50 минута. Море је било врло узбуркано. Јапанска се флота повукла.

Вај хај-вај. Код Хагу (?) у Кореји дошло је до борбе. Вели се (дакле вели се!?) да су се Руси повукли са великим губитцима.

Тијенчин. Јапанска војска почела је да продире против руске позиције јужно од Мугдена.

Петроград. Јапанци су до сад изгубили три велике убојне крстарице и четир торпедна брода.

Петроград. Ноћас код Лија-чанка био судар са јапанском флотом. После неколико метака отпловио је непријатељ у јужном правцу. После пола сата допловише 14 јапанских бродова те отворише ватру протих руских лађа.

Нијучванг. Невероватна је вест, да су Јапанци дошли на западну страну реке Јале.

Токио. Јапанци бомбардоваху од 22. фебр. до сад три пут Владивосток. Један део вароши је у пламену.

Демонстрације у Прагу.

Праг. У вече су се поновиле демонстрације против немачких ђака. Полиција и војници морали су чешће ступити против демонстраната.

Пожар.

Борислава (Галиција). Дванаест окна нафта зејтина у пламену.

Трговина.

НОВИ САД, 27. фебруара 1904. г. Пшеница прве квалитете нова 16·—17·—— К. Пшеница средња 16 К. 60—80 п. Пшеница лошија роба 16 К. 20—40 п. Кукуруз ——— Јечам 10·80—90 — К. 10 К 80 до 90 п. Кукуруз у зрну — К. —10·20—40 п. у зрну нови — К. ——— у клипу — К. ——— п.

Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. дебела паљена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	47—48 нов.	живе
„ средњи . .	45—46 нов.	мере
„ лаки . . .	43—44 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	36—40 нов.	по кили
Јагњци	36—40 нов.	по кили
Овци .	——— фор.	по пару

*

БУДИМПЕШТА, 10. марта 1904. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 25.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 8·30—8·90—— бачка 76—78 кила 8·30—8·80 банатска 75—78 кила 8 30—8·80; сремска 74—78 кила 7·90—8 30 на три месеца унапред. — Нова раж 6 65——6·90. Јечам 5·50—5·70. — Зоб (овас) 5·75——5·90. Стари кукуруз ———·——·———; нови паритет Будимпешта без гаранције 5·40—5·45; за Штајнбрух —— до —— — Ситна проја ——. — Банатска репица ———, а купусара 10·35—10·55 Ланено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Правац (тенденција): 5 пот. јефтиније.

Термини по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне.

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Пшеница за април 8·26, а за октобар 8·19. — Раж за април 6·57, а за октобар ———. Зоб за април 5 62, а за октобар ——. — Кукуруз за септембар 1903. —— за мај 1904. 5·28, за јуни 1904. — за август 1904 —·—

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке. IV. Váczi-utcza 34.

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & G. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

24 22—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела
од **В. Н. Немировића-Данченка.**
С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (33)

— Био ми је добар. Махни га! Није ме кињио. Устај, Хасане! — и он поче да разговара с њим лезгинским језиком. — Јесам ли вам, будалама, говорио, да се не буните. Ех ти, ћелавче! Сад вам неће од Салта остати ни репића. Само кад стигосмо до аула, као да га и нема више.

— Ко је то? приђе ђенерао и запита.

— Мој домаћин... Хасан. Овдашња будала, ваше превасходство! Али је доброчина. Молим да ми га препустите... у име награде. Бранио нас је: говорио ми је, да је наопако с нама орасе рускати.

Неко доброћудно звркну Хасана по обријаној глави.

— Одлази к позадници! Не бој се, неће ти нико ништа.

Али овај сједе и поче се плашљиво обзирати. Груздев узе га за руку, поведе и предаде онима страга „на чување“.

— Не бој се, старче! Нијесам заборавио на твој хљеб и со и спашћу Салтинет. Ваљано цуре, нека живи... И она ме није никад кињила.

Хасан погледа горе у небо и проговори нешто неразумљиво о Мухамеду. Груздев тек се засмија.

— Не мој брате! Махни сад свог Мухаметку! Мухаметку! Мухаметки дошао је сад крај.

А напријед се наши већ борили код друге бусије. Иза камена промаче једна рођа шубара, друга. Показаше се пушчане цијеви Наши не сачекаше да они оспу ватру, него јурнуше опет на бајанет. Неколико стараца паде под бајанетом.

— А гдје су им прави цигити? Та ово су све саме сиједе браде.

— Рекох ли вам: све млађе отишло је у газават. Али се ваше благородије, нимало не узнемирујте. И њихови ће се старци, с куца са женскадијом, ваљано борити.

Из села, иза зидова, чула се врева. Пушкарнице се запушиле од пушчаних метака, али они нијесу били опасни у толикој даљини. То су увидјели и сами Салтинци, те престали да пуцају На кров од минарета успео се хоџа и отпјевао свој намаз, који се разлегаше читавим аулом Чим се захори молитва, клекоше Лезгинци по пљоснатим крововима својих кућа. Ни близина непријатеља није им сметала да обаве своју молитву.

— Честит свијет! — похвали их један војник. — Увијек се сјећају свог Бога!

— Него њихов Бог није прави, и за то им и не може помоћи.

Ђенерао зовнуо заробљеног Хасана и рече му нека оде у аул и каже Салтинцима, да се добровољно предају.

Хасан заврће главом.

— Шта каже? запита ђенерао тумача.

— Неће да иде. Вели, да су душе њихове, Алахове, и сад ће поћи у рај, а тијело... оно је земљино и отаћи ће у земљу. Он и не смије да им однесе такву поруку, јер ће га убити. А све кад би смио, не би хтио, него, напротив, као старац, који нема раштa да се боји смрти, још би им и сам говорио да изгину, како прописује тарикат. Вели, да је прије газавата био против рата са Русима Али кад већ поче рат, онда нема омишљања, него се мора борити!

Хасан оборио главу. Понизно држање његово ни мало се није слагало са енергијом и срчаношћу његова одговора.

— Еле, реци му, да сутра неће од Салта остати ни развалине.

— Кисмет!*) — проговори Хасан тијано.

*) судбина.

(Наставиће се.)

Ideal

Писаћа машина,

која одма пише јасна слова, а која су трајна и децимални табулатор.

Ремек дело модерне машинске технике за писање.

Проспекте и пробе писања разашиљу

Hch. Schott & Donnath,
BUDAPEST 1054 11—50
VII., Erzsebetkörut 1.

Част нам је известити п. н. публику и г. г. трговце, да смо добили уметно израђене дописнице у бојама за честитања

СВ. ВАСКРСЕЊА
и
Св. Великомученика Георгија
(Ђурђев-дан)

ове дописнице врло су укусно израђене у 10 боја а по типу српско-православном, те се најлепше препоручују за наступајуће благдане.

Цена је истима за готов новац

100 комада 7 круна

Ко нам у напред новац пошаље, добија дописнице поштом о нашем трошку.

Нови Сад, марта 1904. год.

С поштовањем
Српска књижара и штампарија
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

1—4 218

СТЕЧАЈ.
ЗА МОЈУ ПИВАРУ У ПЕТРОВАРАДИНУ

ПОТРЕБАН ЈЕ ЈЕДАН

ДЕЛОВОЂА,

који мора бити вешт књиговодству и са вестан продавац. — Осим тога потребан је

БЛАГАЈНИК,

који такође треба да је верзиран у вођењу књига. — Првенство имају они, који су у таком послу деловали и који би могли положити кауцију.

Компетенти нека означе своје услове гледе плате, а стан у нарави имају у самој пивари. — Ступање за месец дана.

Обратити се ваља власнику пиваре

Стевану Славнићу,
мернику у **Новом Саду**
главна улица бр. 25.

206 2—2

Част ми је штованој публици како из места тако и са стране до знања ставити, да сам моју

ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ,

на житној пијаци број 11. преко пута од српског крста подпуно снабдео

особито са фурунама,

пошто сам исте из најбољих фабрика набавио, како би штоване муштерије задовољити могао а продаваћу их по најјефтинијој цени.

Препоручујем даље особито добар угаљ за коваче

Умољавајући штовану публику како из места тако и из околине да ме што више посетити изволи.

С особитим поштовањем
Антон К. Тот,
Нови Сад.

36—50 851

Новац „Многи“ Новац

може свако без нарочитог знања месечно до **1000** круна поштено и без трошка заслуживати. — Пошаљите одма своју адресу под **Ug. 180.** на Annoncen Abtheilung des
„MERKUR“, Mannheim (Baden)
Postfach 351. 1022 30—50

Број 77. — 904.

ОБЈАВА.

Управни одбор за заједничко руковање општинским ритским земљама јавља, да ће на јавној лицитацији од дана лицитације до 1. септембра односно 15. октобра за каћски рит до 1. новембра 1904. за готов новац орећу земљу у парцелама од два јутра под закуп издавати, и то ону коју је од конзорције примила.

1474 јутра оранице у чурушком риту у I. заливу.

419 јутара оранице у надаљском риту у I. заливу.

724 јутра оранице у госпођиначком риту у I. заливу.

1070 јутара оранице у жабаљском риту у I. заливу.

304 јутра оранице у жабаљском риту у II. заливу.

593 јутра оранице у горњо ковиљском риту у VI. заливу.

111 јутара оранице у доњо-ковиљском риту у VI. заливу.

641 јутро оранице у каћском риту у VI. заливу.

Лицитација ће почети на лицу места у 8 сати у јутру и то:

У VI. заливу у каћском риту 21. марта 1904. и прелази у горњо и доњо ковиљски рит.

У I. заливу у жабаљском риту 23. марта 1904. и прелази у II. залив.

У I. заливу у чурушком риту 28. марта 1904. и непрекидно прелази у надаљски, а за тим у госпођиначки рит.

Термини се рачунају по новом календару.

П. Т. позивају се у одређено време на лице места.

Местне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

У Тителу, 7. марта 1904.

Др. Турски с. р.
председник.

214 1—3

Број 18. — ex 1904.

Дражба на мањак.

На основу закључка црквене скупштинске ванредне седнице од 2. (15.) фебруара текуће године и одобрењем славног адиинистративног одбора у Карловци расписује се лицитација на мањак за гвоздену ограду порте парохијалне цркве у Купинову, која ће се одржати 20. марта (2. априла) ове године у 9 сати пре подне код општинског поглаварства.

Дужина је ограде с капијом 50 метара и предрачуњена је цена:

за зидарске и земљане радове . .	К.	396·20
за каменорезарске радове	„	1105·—
за браварске радове	„	1710·—
за мазарске радове	„	120·—
и за позлатарске радове	„	120·—
Свега	„	3451·60

А потребну цигљу за фундамент купиће општина и донети ју.

У Купинову 23. фебруара (7. марта) 1904.

Илија Милутиновић, перовођа. **Јелесије Васић,** председик.

216 1—3

ИЗВРСНЕ
сибирске сољене кечиге

од 4 до 20 кила 1 комад, тако исто суве димљене

уралске пастрме рибе

добија се код

Паје Поповића

у Дарувару (Славонија)

Покушајте ма и најмањи поштански пакет $4^1/_2$ клг. поручити, те се о особито доброј каквоћи уверити. 167 8—

Кечиге 1 кила 1 круна 60 п.
Пастрме 20 -30 пот. (фил.) 1 комад.

Осим те сорте имадем и ове суве рибе: сома, штуке, деверике и смуђа на велико и мало.

Red Star Line, Antwerpen

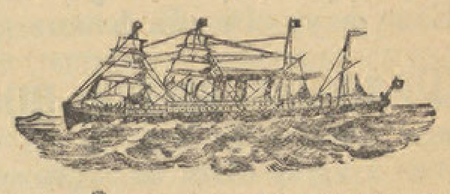

у Америку.

Прве класе поштански бродови. — Управо без претоваривања у Њујорк и Филаделфију. — Добро препитање. — Врло добро уређене лађе. — Јефтина вожња.

Извешћа даје: 336 44—
Red Star Line. 20. Wiedener Gürtel, in Wien.

СТОВАРИШТЕ ШИВАЋИХ СТРОЈЕВА И БИЦИКЛА

ХЕРМАНА ПЕСИНГА

У МИТРОВИЦИ

потребује ВЕШТОГ МЕХАНИЧАРА,

који може одма ступити. 211 1—3

Код кроничног катара у ждрелу — бронхијама сјајно се показао

РОЈИЧКИ „STYRIAQUELLE“,

као вода за испирање.

Главни депозитер за Угарску
Jos. HOFFMAN
217 Budapest, Báthor-utcza 8.
1—5

Број 80. ех 1904.

Објава,

Вршачкој српској православној црквено-школској општини потребне су **4 нове свештеничке одежде и 2 ђаконска стихара.**

Позивају се кројачи свештеничких одежда, да своје понуде поднесу црквеном одбору ове општине **најдаље до 2. (15.) марта т. г. у 3 сата после подне.**

Ближа извешћа могу се добити горе означеног дана у општинској писарници.

Вршац 24. фебруара 1904.

Мита Клицин, перовођа. **Др. Марко Ранчин,** председник.

215 1—2

МАНУФАКТУРНА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

Паје Радановића

у Осеку

потребује једног вештог (солидног) млађег помоћника, који је осим српског вичан немачком и мађарском језику.

205 1—2

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД 148 8—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ.

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

На сваком листу водени знак.

Прави египатски црни омотци за цигарете (Hülsen) јесте

АЛДА

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 37—80

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Светски есенције!

Добија се у главним и специјал. трафикама.

СМРТНА ОПАСНОСТ У СВАТОВИМА!

175 1—2

Истинито излагање по причању Јована Синрајха у Комарому Тарјану. — Прештампавање забрањено.

Једне недеље после жетве, седели смо са нашим старим учитељем пред црквом под липама и слушали његово причање. Том приликом нам је причао о његовом пријатељу:

— Велики поседник Франц, рече приповедач, био је обљубљена личност и кнез; он је имао две кћери, од којих је Мара била од 18 година Мару је требао да узме Мартин, син имућног марвеног трговца. Његова друга ћерка је била бледо и слабо девојче, које је од детињства патило од реоме и пробадања, руке и ноге беху јој надувене и имала је непрестано главобољу и лупање срца, несвестицу, муку и лежала је непрестано у кревету, те с тога није имала глади. Овај имућни ратар је све чинио, да му млађа ћерка оздрави, али ту није ништа помогло.

Пре три године, кад је имућни ратар удавао старију, здраву ћерку, предомишљао се, кога од суседа да узме за кума и старог свата, јер је мислио: ако узме једнога, неће бити право другоме.

И тако у размишљању сетио се богати ратар и мене, као и нашега службовања у војсци. С тога рече он својој супрузи: „Мој стари пријатељ, учитељ, он и нико други мора бити кум“, те ме је одмах писмено к себи позвао, а то беше мисао, коју му даде сам небесни промисао Из целе околине било је гостију, те смо поред добра пића, јестива и музике лепо провели.

Но у једанпут је богати ратар Франц пао, као да га је муња погодила, очи му беху затворене и дрхтао је целим телом а лице му се накарадило. Музика је престала, гости су били убезекнути. Таки су били прозори отворени и богатога ратара су прскали са хладном водом и сирћетом, али све то није ништа помогло. Девојке и жене су нарицале и чупале косу, ово беше призор, који је поражавао, а ту сам и ја био. У једанпут сам се нечега сетио, те сам викнуо мојој супрузи: „Ох, нашем пријану има још помоћи, само да имамо

ЕЛЗА-ФЛУИД

то би болеснику за цело помогло“. Моја супруга је одмах ово средство потражила и на срећу нашла у свом џепу две флаше. Ја сам одмах узео једну и клекнуо поред болесника, те сам му трео прса, главу и заложио сам га такођер са Фелеровим Елза-Флуидом.

Богати ратар је одма отворио очи и тихо рече: „Још! још„!

Богат ратар је одмах отворио очи и тихо рече „Још! још!“ Ја сам му још дао 10 капљица овог ванреднога средства и би му одма боље, те је за мало и устао. Сви су плакали од радости и честитали су богатом ратару. Весеље се продужило и здравице су се ређале у славу Евђенија Фелера, апотекара из Стубице, који је Елза-Флуид пронашао. После једнога сата био је богати ратар сасвим здрав. Гости су ме питали: откуда ми је Елза-Флуид познат, те сам им испричао ово:

Мој пријатељ каплар Хофер, био је увек болестан и патио је од стомака, од плућа и био је малокрван, па је с тога имао главобољу, а патио је од пробадања и севотиња тако, да је био и из војске отпуштен. Употребљавао је разне лекове, али му ништа није помогло. И тако је једном у календару прочитао о Фелеровом Елза-Флуиду и Елза-пилулама, те је једно и друго поручио из Е. Фелерове апотеке из Стубице, централа бр. 104. (загребачка жупанија) 12 флашица за 5 круна [Елза-Флуид] и шест кутија за 4 круне [Елза-пилуле]. Поштарину је добри опотекар сам платио. Болесник је узимао са слатким млеком три пут на дан по 20 капи Елза-флуида, за тим је два пута дневно трео оболела места тим средством, напослетку два пута дневно је узимао по 4 пилуле и за кратко време је потпуно оздравио, па сад с акоме препоручује чист Фелеров Елза-флуид и његове пилуле. Ово средство сада употребљава сваки у селу против рана, пробадања, севотина и слабога вида. Један паћеник је скоро ослепио и шест недеља је очи прао са Елза-флуидом, те сад види, као што је и видео.

Осим тога препоручују људи Фелеров Елза-флуид против ротлауфа, уганости ногу, грудних болести, болести у грлу и гркљану, против кашља и ноћнога знојења, против нервозности, бледоће, против жутице и разних болести у стомаку. — Учитељ је продужио: Елза-Флуиду и сам благодарим, што сам дошао поново до очна вида. Богати ратар Франц је одмах поручио 4 туцета флашица од апотекара Евђенија Фелера из Стубице, централа бр. 104. Фелерова Елза-флуида за 16 круна и за кратко време била је и његова најмлађа ћерка здрава и сада поручује чешће за сиротињу по једно туце за 5 круна.

Одмах после овога скоро сви гости су поручили Фелеров Елза Флуид и пилуле истога имена, те су се многи помогли и излечили од разних отока, осне, севања у ушима, гровнице, катара, узетости, хемородита, подригивања, а особито од зубобоље

То је прича старога учитеља, те сам и сам одмах поручио правог Фелеровог Елза-флуида 24 флаше за 8 круна и 60 потура, за тим 36 флаша за 12 круна и 40 потура Елза-флуид, од кога сам лако оздравио. Мени је ово средство помогло против севотина но сваки паћеник га може употребити и против свију болести. Семвеберу и његовој супрузи је Елза-флуид помогао против зубобоље и главобоље, против севотина у ногама и рукама. Фрања Голдшмит и супруга му оздравили су од главобоље; Антон Голдшмит од главобоље, а Михајло Ајхорд је имао болесно дете, које је било на умору, па је оздравило од Фелеровога Елза-флуида, који му је у млеку даван, те је после било тако здраво, да се сваки дивио. Себастијан Хајдингер је хтео од зубобоље да погине, па се Фелеровим Елза-флуидом коначно излечио. Антон Калбах, Јован Бертол, излечили су стомаке са Елза флуидом, па с тога флуид и пилуле препоручују за стомак и Јелисавета Штерли излечила је са Фелеровим Елза-флуидом срчану болест. Здрави употребљавају Фелеров Елза-флуид за умивање. Ја сам уверен, да ће ми сваки бити благодаран когод буде употребљавао Елза-флуд. Но само се треба чувати имитације и треба прави Елза-флуид поручити из Фелерове апотеке из Стубице и овако треба адресирати: Apotheker **Eugen V. Feller** in Stubica централа бр. 104. (Agramer Comitat.)

Они суседи од којих сам име и презиме апотекару доставио, живе овде у Тарјану и могу сви потврдити како су са Елза-флуидом били задовољни.

Прави Фелеров „Елза-Флуид“ (Фелеров мирисави биљни есенц флуид са марком „Елза“) мора на свакој флаши и упуству носити ову марку заштитну „ЕЛЗА“ и потпис „ФЕЛЕР“. Пошто је Фелеров прави Елза-флуид, тако добар и тако се, много тражи. Ал долазе у најновија времена разна подражавања, а под разним сличним именима, као: Голд Елза-флуја, Лујза-флуја итд. у промету. Чипимо пажљивим од подражавања. Нашто куповати така подражавања, кад и сам прави Елза-флуид није никако скупљи? Најбоље се сачува од подражавања, кад директ поручује од **Е. Фелера у Стубици** централе бр. 104. (Загребачка жупанија). Чак се подражава и горња заштитна марка; заштитна марка је само онда права, кад је у њој име Фелер!

„Елза-флуид“ је са златним медаљама одликован, а добио је и сребрну медаљу шпанског ордена црвеног крста на изложбама: у Паризу, Ници, Берлину, Лондону. Ово се средство поручује за готов новац или с наплатом у наточ.

Кошта: са паковањем и поштарином:

12 флаша или 6 двоструких флаша 5 круна — потура, 24 флаша или 12 двоструких флаша 8 кр. 60 пот., 36 флаша или 18 двоструких флаша 12 кр 40 пот., 48 флаша или 24 двоструких флаша 16 кр., 60 флаша или 30 двоструких флаша 20 К.

Даље се препоручује Фелеров **РАБАРБЕР ЕЛЗА ПИЛУЛЕ.** Ово је најефтиније и сигурно и хиљадупута опробано средство за чишћење, које брзо и сигурно дејствује, а при том ништа не ремети прохтев на јело, стомак итд., а утиша болове, потпомаже стомак и органе за варење. Једна роља (6 кутија) са упутством 4 крунес поштом. Бадава добија се у свакој поновној поруци од једног туцета Елза флуида једна флашица. Ако би се писмо изгубило треба писати рекомандирано.

Фелеров прави прашак против буба за заштитним знаком „Елза“. Тамани шкодљиве инсекте, досадне бубе код живади, у стаји, у кући, у врту, као муве, буве, мољце, уши, стјенице, швабе, мраве, птичије уши, итд. Средства се при том мало троши. Због особито доброг деловања свагде се одомаћује и истискује скупа стредства. 1 оброк (порција) стаје 1 круну (Ако се подједно наручи са Елза флуидом) без флуида наручена стају 4 оброка франко 5 круна.

Моји силни познаници и добри пријатељи хвале Ваше изврстно лековито средство. У првом реду ја сам ту лековитост код мене сам опробао. Ја сам наиме патио од крстобоље и јаких протисли, који су по употреби по три пута мазањем престали. **Ludvig Tis** u Szentcsu (Ugarszka).

Ко жели да добије прави Фелеров Елза-флуид и праве Фелерове Елза-пилуле, треба писмом поручити и адресу тачно означити на јединог произвађача:

An Apotheker Eugen V. Feller,

дворски лиферант ц. и кр. Височанства принца Филипа Бурбонског,

У Стубици, цертрала бр. 104. (Agramer Comitat)

Главно стовариште у Будимпешти: у апотеци **Josef v. Török,** Kiraly utcza 11.

Да сам са Вашим Елза-флуидом са свим задовољан, сведоче моје поручбине, ја ћу ваш Елза-флуид увек у залихи држати.

F. Maurer,

практични лекару Fiberbrunu [Tirolska.]

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.